

Forslag

til

Lov om naturfredning.

(Vedtaget af folketinget ved 3. behandling den 13. juni 1969.)*

Kap. I.

Formål.

§ 1. Ved denne lov tilstræbes at værne Danmarks natur og landskabelige værdier og i videst muligt omfang at give befolkningen mulighed for at nyde godt af disse.

Stk. 2. De beføjelser, som loven hjemler, skal særlig anvendes til:

- 1) at bevare og pleje større landskaber og andre områder, som på grund af deres landskabelige værdi eller beliggenhed har væsentlig betydning for almenheden.
- 2) at bevare og pleje områder, planter og dyr samt geologiske dannelser, hvis bevarelse af naturvidenskabelige, undervisningsmæssige eller historiske hensyn er af væsentlig interesse.
- 3) at åbne adgang til at færdes og opholde sig i naturen på steder, hvor dette er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv.

Kap. II.

Fredningskredse og fredningsmyndigheder.

Fredningskredse.

§ 2. København og hvert amt udgør en fredningskreds.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender kan bestemme, at et amt skal deles i flere fredningskredse.

Fredningsnævn.

§ 3. For hver fredningskreds nedsættes et fredningsnævn bestående af en formand og 2 andre medlemmer. Formanden, der skal være dommer, beskikkes af ministeren. Uden

for København vælges de 2 andre medlemmer af henholdsvis amtsrådet og kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori det område, som fredningssagen angår, er beliggende. I København vælger magistraten og borgerrepræsentationen hver et medlem.

Stk. 2. For hvert af medlemmerne beskikkes eller vælges en suppleant efter reglerne i stk. 1. Suppleanten for formanden kan være en dommerfuldmægtig. Det af et kommunalt råd valgt medlem og suppleanten for dette må ikke begge være medlem af vedkommende råd. Omfatter en fredningssag en ejendom, der tilhører vedkommende kommune, må alene den person, der ikke er medlem af rådet, deltage i sagens behandling.

Stk. 3. Samtlige beskikkelser og valg gælder for 4 år.

Stk. 4. Angår en fredningssag et område, der er beliggende i 2 eller flere fredningskredse, henviser ministeren sagen til et af nævnene, der efter ministerens bestemmelse kan suppleres med et eller flere kommunale medlemmer af det eller de andre nævn.

Stk. 5. Ministeren kan fastsætte en forretningsorden for fredningsnævnene.

Overfredningsnævnet.

§ 4. Overfredningsnævnet består af en formand og et antal andre medlemmer. Formanden skal have juridisk embedseksamen. Af de andre medlemmer vælger hvert af de partier, der er repræsenteret i finansudvalget, 1 medlem, medens 2 vælges af højesteret blandt rettens medlemmer.

Stk. 2. Ministeren kan beskikke en suppleant for formanden. For de andre med-

Min. f. kult. anligg. j. nr. 051-1-1968.

*) Se FT: 1643, 2034, 8105, 8358; A. 1817; B. 2657. Lov nr. 314 af 18. juni 1969.

91 Vedtagne lovforslag m. m. (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

lemmer vælges en suppleant efter reglerne i stk. 1. Suppleanter for de medlemmer, der vælges af højesteret, skal være højesteretsdommere eller opfylde de almindelige betingelser for udnævnelse til højesteretsdommer.

Stk. 3. De af partierne og højesteret foretagne valg gælder for 4 år. Når et parti ikke længere er repræsenteret i finansudvalget, udtræder det pågældende medlem og hans suppleant af overfredningsnævnet.

Stk. 4. Efter overfredningsnævnets beslutning kan afgørelse i visse sager træffes af et udvalg bestående af formanden og 2 andre medlemmer udpeget henholdsvis blandt de af partierne og af højesteret valgte medlemmer.

Stk. 5. Ministeren kan fastsætte en forretningsorden for overfredningsnævnet.

Taksationskommissionen.

§ 5. Taksationskommissionen består af 3 medlemmer. Formanden og det ene af de andre medlemmer beskikkes af ministeren. Formanden skal have juridisk embedseksamen. Det 3. medlem vælges af de kommunale myndigheder i den kommune, hvori det område, som fredningssagen angår, er beliggende, således at medlemmet i København vælges af borgerrepræsentationen, på Frederiksberg af kommunalbestyrelsen og i det øvrige land af amtsrådet.

Stk. 2. For hvert af medlemmerne beskikkes eller vælges en suppleant efter reglerne i stk. 1.

Stk. 3. Samtlige beskikkelser og valg gælder for 4 år.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte en forretningsorden for taksationskommissionen.

Fredningsplanudvalg.

§ 6. Fredningsplanudvalg nedsættes for et eller flere amter eller for nærmere af ministeren fastsatte områder.

Stk. 2. Ministeren fastsætter medlemmernes antal og beskikker formanden og de øvrige medlemmer, hvoraf et flertal skal være folkevalgte. Udvalget består af repræsentanter for kommunerne i området og for ministerierne samt af sagkyndige.

Stk. 3. Fredningsplanudvalgene yder efter anmodning fredningsnævnene bistand.

Stk. 4. Ministeren fastsætter retningslinjer for fredningsplanudvalgenes arbejde.

Naturfredningsrådet.

§ 7. Naturfredningsrådet består af 7 medlemmer, der beskikkes af ministeren. 3 af medlemmerne beskikkes efter indstilling fra de naturvidenskabelige fakulteter ved universiteterne og eventuelt andre videnskabelige (zoologiske, botaniske eller geologiske) institutioner. 1 medlem, der skal være skovkyndig, beskikkes efter indstilling fra landbrugsministeren. Ministeren for kulturelle anliggender kan efter anmodning give de anerkendte foreninger ret til at fremsætte forslag med hensyn til beskikkelsen af de øvrige medlemmer, blandt hvilke der skal være en arkitekt.

Stk. 2. Beskikkelserne gælder for 4 år.

Stk. 3. Rådet vælger selv sin formand.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte en forretningsorden for rådet.

Anerkendte foreninger og institutioner.

§ 8. Ministeren for kulturelle anliggender kan meddele anerkendelse til foreninger og institutioner, der virker for gennemførelse af lovens formål.

Administrationsudgifter.

§ 9. Alle udgifter ved lovens administration afholdes af statskassen.

Stk. 2. Dog afholdes alle udgifter vedrørende fredningsnævnene samt udgifter i medfør af § 23, stk. 1, i København eller på Frederiksberg af kommunen og i det øvrige land af amtsfonden. Ligger det sted, som sagen angår, dels i en af de nævnte byer og dels i en amtsrådsreds, eller ligger det i flere amtsrådsredse, træffer fredningsnævnet bestemmelse om fordelingen.

Kap. III.

Fredning.

Formål.

§ 10. Efter reglerne i dette kapitel kan der foretages fredning til gennemførelse af de i § 1, stk. 2, nævnte formål.

Rejsning af fredningssag.

§ 11. Fredningssag kan rejses af et ministerium, en kommunalbestyrelse, vedkommende fredningsplanudvalg samt en anerkendt forening eller institution.

Afvisning.

§ 12. Fredningsnævnet kan straks eller efter en foreløbig undersøgelse afvise sagen, såfremt nævnet finder, at der ikke eller ikke for tiden kan blive tale om fredning af det pågældende område.

Bekendtgørelse m. v.

§ 13. Når omfanget og beskaffenheden af den fredning, der kan komme på tale, kan fastlægges, foretager fredningsnævnet, såfremt det ikke har truffet beslutning efter § 12, bekendtgørelse om sagens genstand og omfang i Statstidende og et eller flere af de dagblade, der udkommer på egnen. Samtidig underrettes ejeren og brugeren af de pågældende ejendomme ved anbefalet brev om den påtænkte fredning.

Stk. 2. Når der har fundet bekendtgørelse sted i Statstidende, må der ikke foretages noget, der kan hindre eller vanskeliggøre sagens gennemførelse.

Stk. 3. Gennemføres fredningen ikke, kan fredningsnævnet eller overfredningsnævnet efter anmodning erstatte private grund-ejeres tab ved ikke at kunne udnytte ejendommen som hidtil i tiden mellem bekendtgørelsen i Statstidende og opgivelsen af fredningen.

Møder.

§ 14. Under sagens behandling afholdes et møde, som hovedregel på vedkommende ejendom.

Stk. 2. Bekendtgørelse om mødets afholdelse foretages med mindst 14 dages varsel i de i § 13, stk. 1, nævnte blade.

Stk. 3. Til mødet indkaldes skriftligt med mindst 14 dages varsel:

- 1) ejendommens ejer og bruger,
- 2) panthavere i ejendommen,
- 3) andre indehavere af rettigheder over ejendommen, der må antages at have retlig interesse i sagens afgørelse,
- 4) den myndighed, forening eller institution, der har rejst sagen,
- 5) vedkommende fredningsplanudvalg, amtsråd og byudviklingsudvalg samt den stedlige kommunalbestyrelse,
- 6) andre, der har fremsat anmodning om indkaldelse, og som må antages at have retlig interesse i sagens afgørelse.

Stk. 4. Indkaldelse af de i stk. 3, nr. 1-3, nævnte foretages ved anbefalet brev.

§ 15. Afholdes der flere møder, sker indkaldelsen til senere møder alene ved underretning til de mødte og dem, der har fremsat udtalelser efter § 16, stk. 2. Underretning sker ved tilkendegivelse i et møde eller ved indkaldelse efter reglerne i § 14, stk. 3 og 4.

§ 16. De, der giver møde, skal have lejlighed til at udtale sig om fredningen og eventuelt fremsætte erstatningskrav samt nærmere begrunde dette.

Stk. 2. De, der efter § 14, stk. 3, skal indkaldes til mødet, kan, selv om de ikke giver møde, fremsende en udtalelse til nævnet om sagen.

§ 17. Fredningsnævnet skal søge at opnå enighed med ejeren og indehavere af andre rettigheder over ejendommen om fredningens indhold, omfang og erstatningens størrelse.

Høring af naturfredningsrådet.

§ 18. Ved fredning af naturvidenskabelige eller undervisningsmæssige grunde skal fredningsnævnet indhente en erklæring fra naturfredningsrådet.

Fredningens indhold.

§ 19. Fredning kan ske ved pålæg af fredningsservitutter eller ved afståelse af ejendommen til staten eller en kommune. Afgørelsen træffes ved kendelse, der skal begrundes og særligt angive nævnets stilling til de omstændigheder, parterne har påberåbt sig.

§ 20. Fredningsservitutter kan gå ud på bevarelse af den nuværende tilstand, således at f. eks. yderligere dyrkning, beplantning, indgreb over for plante- og dyreliv, gravning eller bebyggelse af enhver art eller af visse arter fremtidig forbydes. Fredningsservitutter kan endvidere indeholde forskrifter om, hvorledes det fredede areal fremtidig må anvendes, herunder også bestemmelser om forbud mod færdsel på arealet og om, at visse former for anvendelse kræver forudgående tilladelse. Endelig kan det i særlige tilfælde bestemmes, at allerede skete beplantninger, bebyggelser eller andre indretninger skal fjernes.

Stk. 2. Der kan ved fredningsservitut træffes bestemmelse om offentlig brug af bestemte arealer til færdsel, ophold eller lignende, såfremt det er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv. Fredningsnævnet kan udfærdige et ordensreglement, der bekendtgøres ved opslag på stedet.

Stk. 3. I fredningskendelser kan optages bestemmelser om, hvilke foranstaltninger ejeren eller brugeren skal træffe til fredningens gennemførelse.

Erstatning.

§ 21. I fredningskendelser skal bestemmes, om der tilkommer ejeren, brugeren eller andre indehavere af rettigheder over ejendommen erstatning. I bekræftende fald skal der endvidere træffes bestemmelse om erstatningens størrelse. Bortset fra ejere og brugere ydes der kun erstatning til rettighedshavere, der under sagen har nedlagt påstand herom.

Stk. 2. Fredningsnævnet bestemmer, om den erstatning, der tilkommer en bruger, skal ydes ved fradrag i hans afgift til ejeren eller undtagelsesvis ved udbetaling af et beløb én gang for alle.

Stk. 3. I fredningskendelser angives ved pålæg af fredningsservitutter den forringelse, der herved sker af ejendommens værdi, og ved afståelse ejendommens værdi i handel og vandel. Såfremt der påføres ejeren eller andre berettigede andet økonomisk tab, angives erstatningen herfor som en særlig post så vidt muligt med oplysning om, hvorledes den er beregnet.

Stk. 4. Erstatningsbeløb forrentes fra datoen for afsigelsen af fredningsnævnets kendelse, og indtil beløbet kan hæves med en årlig rente, der er 1 pct. højere end den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto, der er gældende på den nævnte dato. Fredningsnævnet eller overfredningsnævnet kan under særlige omstændigheder fastsætte et andet begyndelsestidspunkt for forrentningen.

Stk. 5. Foretages der fredning ved afståelse af en del af en ejendom, bortfalder alle panterettigheder i denne del af ejendommen, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde. Erstatning kan i disse tilfælde kun udbetales til ejeren med pant-haverens samtykke, medmindre vedkom-mende navn skønner, at indgrebet ikke

medfører nogen som helst fare for pantsikkerheden.

Underretning om afgørelsen.

§ 22. Meddelelse om fredningsnævnets beslutning i henhold til § 12 tilsendes ved anbefalet brev den, der har rejst sagen, samt andre, der har været inddraget under sagen.

Stk. 2. Udskrift af fredningskendelser tilsendes:

- 1) ejendommens ejer og bruger,
- 2) andre indehavere af rettigheder over ejendommen, som under sagen har givet møde eller fremsat udtalelse, jfr. § 16, stk. 2, eller fået tilkendt erstatning,
- 3) et ministerium, der har rejst sagen eller givet møde under sagen eller fremsat ønske om underretning,
- 4) vedkommende fredningsplanudvalg, amtsråd og byudviklingsudvalg,
- 5) den stedlige kommunalbestyrelse samt en kommunalbestyrelse, der har rejst sagen eller givet møde under sagen eller fremsat ønske om underretning,
- 6) anerkendte foreninger eller institutioner,
- 7) andre, der har givet møde under sagen og har fremsat ønske om underretning, såfremt de må antages at have retlig interesse i sagens afgørelse.

Stk. 3. Underretning af de i stk. 2, nr. 1-2, nævnte personer sker ved anbefalet brev.

Stk. 4. Personer og myndigheder m. v., der efter § 24, stk. 1 og 2, kan indbringe afgørelsen for overfredningsnævnet, skal have meddelelse herom og om fristen for indgivelse af klagen.

Stk. 5. Inden 8 dage efter, at en fredningskendelse er afsagt, foretager fredningsnævnet bekendtgørelse om fredningen i de i § 13, stk. 1, nævnte blade.

Fredningens gennemførelse.

§ 23. Fredningsnævnet træffer de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse og sikring af fredningen.

Stk. 2. Foretager ejeren eller brugeren ikke de foranstaltninger, der påhviler ham ifølge kendelse, kan nævnet lade foranstaltningerne udføre på hans bekostning.

Klage.

§ 24. Fredningsnævnets beslutning efter § 12 kan indbringes for overfredningsnævnet af den, der har rejst sagen.

Stk. 2. Fredningsnævnets kendelser og endelige beslutninger kan indbringes for overfredningsnævnet af de i § 22, stk. 2, nr. 1-6, nævnte personer og myndigheder m. v.

Stk. 3. Klagefristen er 4 uger fra den dag, fredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende. Når der er særlig grund dertil, kan overfredningsnævnet dog tillade, at sagen indbringes for nævnet, selv om begæring om sagens indbringelse fremkommer efter udløbet af den nævnte frist, men inden 3 måneder efter kendelsens afsigelse.

Forelæggelse.

§ 25. Kendelser, der medfører udgifter for det offentlige på over 50.000 kr. til betaling af erstatning, skal af fredningsnævnet forelægges for overfredningsnævnet.

Overfredningsnævnets behandling af klagesager.

§ 26. Forinden overfredningsnævnet træffer afgørelse i en sag, der er indbragt for nævnet efter § 24, stk. 2, skal det indkalde klageren og de i § 14, stk. 3, nr. 4-6, nævnte myndigheder og personer.

Stk. 2. Reglerne i §§ 14-16 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til ejendomme, der uden at være omfattet af fredningsnævnets kendelse inddrages under overfredningsnævnets behandling.

§ 27. Overfredningsnævnet kan ændre fredningsnævnets afgørelse og herunder udvide eller indskrænke omfanget af en fredning. Dette gælder, uanset hvem der oprindeligt har rejst sagen eller indbragt denne for overfredningsnævnet, og uanset de påstande, der er nedlagt for fredningsnævnet.

Hjemvisning.

§ 28. Går fredningsnævnets afgørelse ud på, at der intet skal foretages, kan overfredningsnævnet, hvis det finder, at fredningen bør gennemføres, hjemvise sagen til fornyet behandling af fredningsnævnet. Hjemvisning kan endvidere ske, hvis overfredningsnævnet beslutter at udvide fredningens omfang.

Erstatning.

§ 29. Overfredningsnævnet skal søge at opnå enighed med de berettigede om fredningens indhold, omfang og erstatningens

størrelse. Opnås der ikke enighed om erstatningen, forelægger overfredningsnævnet, efter at have truffet afgørelse om fredningens indhold og omfang, erstatningsspørgsmålene for taksationskommissionen til afgørelse.

Taksation.

§ 30. Til taksation, der i reglen afholdes på vedkommende ejendom, indkaldes med mindst 14 dages varsel ejendommens ejer og bruger samt andre, der efter de foreliggende oplysninger må antages at have retlig interesse i taksationen.

Stk. 2. Indkaldelse efter stk. 1 skal ske ved anbefalet brev og indeholde oplysning om overfredningsnævnets afgørelse med hensyn til fredningens indhold og omfang.

Stk. 3. Taksationskommissionens afgørelse skal begrundes og særligt angive kommissionens stilling til de omstændigheder, parterne har påberåbt sig. Bestemmelsen i § 21, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Taksationskommissionen tilsender overfredningsnævnet en fuldstændig udskrift af afgørelsen. Til ejere og brugere af de pågældende ejendomme samt til andre, som må antages at have retlig interesse heri, og som fremsætter begæring herom, sendes en udskrift vedrørende de spørgsmål, der har betydning for den pågældende.

Stk. 5. I særlige tilfælde kan overfredningsnævnet, når taksationskommissionens afgørelse foreligger, tage spørgsmålet om fredningens indhold og omfang op til fornyet behandling.

Underretning om og gennemførelse af overfredningsnævnets afgørelse.

§ 31. § 22, stk. 1, 2 og 4, samt § 23 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til overfredningsnævnets kendelser og beslutninger.

Forelæggelse for ministeren.

§ 32. Hvis overfredningsnævnets kendelse eller beslutning medfører udgift for det offentlige på over 200.000 kr. til betaling af erstatning, fremsendes kendelsen eller beslutningen til ministeren, der afgør, om han vil søge bevilling til betaling af statskassens andel af beløbet.

Stk. 2. Når statens andel af erstatningen er bevilget, er vedkommende kommuner, jfr. § 33, forpligtet til at betale deres andel.

Erstatningsfordelingen mellem stat og kommune.

§ 33. Statskassen betaler tre fjerdedele af fredningserstatningen. Den sidste fjerdedel betales af det pågældende amtsfond. Ligger det fredede område helt i København eller på Frederiksberg, betales fjerdedelen dog alene af den pågældende kommune. Ligger området dels i en af de nævnte byer og dels i en amtsrådsreds, eller ligger det i flere amtsrådskrede, træffer fredningsnævnet eller overfredningsnævnet bestemmelse om fordelingen.

Stk. 2. Overfredningsnævnet kan, såfremt mindst 5 medlemmer stemmer herfor, beslutte, at statskassen skal betale indtil ni tiendedele af erstatningen, hvis det drejer sig om en fredning, der vil medføre store udgifter, og som har betydning for hele landet eller store dele deraf, medens den by eller amtskommune, hvori det pågældende område ligger, ikke har særlig interesse i fredningen.

Stk. 3. Fredningsnævnet eller overfredningsnævnet kan pålægge en kommune, der ikke er erstatningspligtig efter stk. 1, at betale en passende del af erstatningen, såfremt det må antages, at beboerne i kommunen har en væsentlig fordel af fredningen.

Ændringer i fredningskendelser.

§ 34. Fredningsnævnet kan gøre undtagelse fra bestemmelser i fredningskendelser, som ikke har været indbragt for overfredningsnævnet. Fredningsnævnet kan endvidere, såfremt alle medlemmerne stemmer herfor, helt eller delvis ophæve sådanne kendelser.

Stk. 2. Overfredningsnævnet kan gøre undtagelser fra bestemmelser i fredningskendelser, der er afsagt af nævnet, samt helt eller delvis ophæve sådanne kendelser.

Stk. 3. Afgørelse efter stk. 1 og 2 træffes ved kendelse.

Stk. 4. Forinden der træffes afgørelse efter stk. 1 og 2, skal vedkommende nævn forhandle med ansøgeren samt dem, der i henhold til kendelsen er påtaleberettigede.

Stk. 5. Underretning om afgørelsen tilsendes:

- 1) de i stk. 4 nævnte personer og myndigheder m. v.,
- 2) ejendommens ejer og bruger,

3) vedkommende kommunalbestyrelse, amtsråd, fredningsplanudvalg og byudviklingsudvalg,

- 4) anerkendte foreninger og institutioner,
- 5) andre, der må antages at have retlig interesse i sagens afgørelse.

§ 22, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Afgørelser, der er truffet af fredningsnævnet, kan indbringes for overfredningsnævnet af de i stk. 5 nævnte personer og myndigheder m. v. § 24, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 7. Såfremt en afgørelse efter stk. 1 eller 2 medfører en væsentlig værdiforøgelse for vedkommende ejendom, kan undtagelsen eller ophævelsen gøres betinget af, at der til statskassen indbetales et beløb, der ikke må overstige værdiforøgelsen.

Stk. 8. Fredningsnævnet træffer de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af afgørelser efter stk. 1 og 2.

Kap. IV.

Planlægning.

Landskabsanalyser.

§ 35. Fredningsplanudvalgene foretager landskabsanalyser og udarbejder vejledende retningslinjer til støtte for andre myndigheders planlægning og administration.

Fredningsplaner.

§ 36. Fredningsplanudvalgene udarbejder på grundlag af de i § 35 nævnte landskabsanalyser efter anmodning af ministeren for kulturelle anliggender eller på eget initiativ fredningsplaner over områder, hvor der kan blive tale om fredning efter kap. III eller erhvervelse til det offentlige efter § 61.

§ 37. Fredningsplaner skal godkendes af ministeren efter samråd med overfredningsnævnet. Fredningsplanudvalget foretager bekendtgørelse i Statstidende om planens godkendelse og foranlediger planen tinglyst på de ejendomme, der omfattes af planen. Meddelelse om godkendelsen indrykkes endvidere i et eller flere af de dagblade, der udkommer på egnen.

Stk. 2. Når der har fundet bekendtgørelse sted i Statstidende, må, indtil der er sket bekendtgørelse om rejsning af fredningssag, jfr. § 13, eller om, at planen er opgivet, til-

standen på de pågældende områder ikke forandres uden fredningsplanudvalgets tilladelse. Forandringer, der skyldes dyrkningsmæssige ændringer inden for sædvanlig land- eller skovbrugsdrift, kan dog gennemføres uden tilladelse.

§ 38. Meddeler fredningsplanudvalget afslag på en anmodning om tilladelse efter § 37, stk. 2, kan ejeren kræve, at fredningsplanudvalget rejser fredningssag.

§ 39. Træffer ministeren bestemmelse om, at en fredningsplan helt eller delvis skal ophæves, foretager fredningsplanudvalget bekendtgørelse herom som nævnt i § 37, stk. 1, ligesom det foranlediger afløsning af planen på vedkommende ejendomme. Afløsning skal endvidere ske, når der er rejst fredningssag.

Forbud.

§ 40. Må det antages, at en ejendom vil blive anvendt på en måde, der vil komme i strid med en fredningsplan; som er under udarbejdelse, kan ministeren efter anmodning fra fredningsplanudvalget nedlægge forbud mod en sådan anvendelse. Forbudet nedlægges for et år, men kan dog, hvis særlige omstændigheder taler derfor, forlænges for yderligere et år.

Kap. V.

Anlæg i det åbne land.

Område.

§ 41. Bestemmelserne i §§ 42-45 finder kun anvendelse på anlæg m. v., der placeres uden for byer og bymæssige bebyggelser.

Offentlige anlæg.

§ 42. Offentlige anlæg skal placeres og udformes således, at de ikke i unødigt grad virker skæmmende i landskabet.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle anliggender kan med tilslutning af den eller de ministre, hvorunder de pågældende anlægsarbejder hører, bestemme, at placering og udformning af nærmere angivne kategorier af offentlige anlæg skal godkendes af ministeren for kulturelle anliggender eller vedkommende fredningsplanudvalg. Det kan endvidere bestemmes, at anlægsmyndig-

heder, såfremt ministeren eller fredningsplanudvalget ikke kan godkende et forelagt projekt, eller såfremt anlægsmyndigheden ikke kan tiltræde vilkår, der er knyttet til godkendelsen, kan indbringe sagen for vedkommende fredningsnævn til afgørelse. Bestemmelse efter 1. og 2. punktum kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Campingpladser, oplagspladser m. v.

§ 43. Oplagspladser og lignende, der ikke er erhvervsøkonomisk nødvendige for landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerierhvervet, samt lossepladser, motor- og andre væddeløbsbaner, campingpladser og tankstationer må kun etableres med fredningsplanudvalgets tilladelse.

Stk. 2. Hvis anvendelsen af en ejendom til de i stk. 1 nævnte formål medfører væsentlige ulemper eller virker stærkt skæmmende i forhold til omgivelserne, kan fredningsplanudvalget meddele ejeren påbud om etablering af hegn, beplantning eller andre foranstaltninger, som kan afhjælpe forholdet. Dette gælder, uanset hvornår anlægget er etableret, og om dette er sket i henhold til tilladelse efter stk. 1.

Andre private anlæg.

§ 44. Ministeren for kulturelle anliggender kan med tilslutning af den eller de ministre, hvorunder de pågældende anlægsarbejder hører, bestemme, at placering og udformning til nærmere angivne kategorier af private anlæg skal godkendes af ministeren for kulturelle anliggender eller vedkommende fredningsplanudvalg. Bestemmelse efter 1. punktum kan træffes for hele landet eller for nærmere angivne dele af landet.

Stk. 2. Godkendelse efter stk. 1 om udnyttelse af særlige forekomster i jorden kan bl. a. betinges af, at udnyttelsen sker efter en godkendt plan, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning ved passende behandling og tilplantning m. v., bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for eventuelle betingelsers opfyldelse.

Stk. 3. Uanset det i stk. 1 og 2 anførte kan ejeren af en ejendom dog altid uden godkendelse til eget brug udnytte forekomster

i jorden af tørv, grus, kalk og lignende eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret.

§ 45. Såfremt ministeren eller fredningsplanudvalget ikke kan godkende et anlæg som nævnt i § 44, eller såfremt ejeren eller den anlæggende ikke kan tiltræde vilkår, der er knyttet til godkendelsen, skal ministeren eller fredningsplanudvalget efter anmodning rejse fredningssag efter kap. III.

Stk. 2. For så vidt angår projekter om udnyttelse af forekomster i jorden, kan fredningssag dog ikke kræves rejst, fordi godkendelse tidsbegrænses eller der stilles de i § 44, stk. 2, nævnte vilkår.

Kap. VI.

Byggelinjer m. v.

Strandbyggelinjen.

§ 46. På strandbredder og andre kyststrækninger, hvor der ikke findes sammenhængende grønsvær eller anden sammenhængende landvegetation, og på arealer, der ligger inden for en afstand af 100 m fra, hvor denne vegetation begynder, må der ikke:

- 1) placeres bygninger, skure, campingvogne og lignende, opstilles master, foretages ændringer i terrænet eller henlægges affald og lignende,
- 2) foretages beplantning eller hegning, bortset fra hegning på land- og skovbrugs-ejendomme.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, gælder ikke for skove, plantager og haver, hvor der var lovlig bevoksning før den 1. januar 1968.

Stk. 3. Er der i henhold til den hidtil gældende lovgivning ved tinglyst deklaration fastsat et mindre forbudsområde end nævnt i stk. 1, er dette fortsat gældende.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for:

- 1) bestående forsvarsanlæg,
- 2) havneanlæg med tilhørende landarealer,
- 3) områder, der den 1. juli 1937 hørte under Københavns eller købstædernes byggrunde,
- 4) områder, der er undtaget fra forbuddet mod bebyggelse m. v. i henhold til be-

kendtgørelser, udstedt efter den hidtil gældende lovgivning,

- 5) kyststrækninger, der er omfattet af loven om sandflugtsbekæmpelse, medmindre ministeren for kulturelle anliggender fastsætter andet.

Stk. 5. Bygninger, der er opført mellem kysten og byggelinjen før 1. juli 1937 eller i henhold til dispensation efter de hidtil gældende regler, må kun genopføres eller ombygges i overensstemmelse med tegninger og beskrivelser, der er godkendt af fredningsnævnet.

Stk. 6. Hvor ganske særlige forhold foreligger, kan fredningsnævnet, såfremt alle medlemmer stemmer herfor, gøre undtagelse fra forbuddet i stk. 1.

Stk. 7. Ministeren kan bestemme, at reglen i stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne områder. Bestemmelse herom skal bekendtgøres i Statstidende og ét eller flere af de dagblade, der udkommer på egnen.

Stk. 8. Ministeren kan fastsætte regler, hvorefter det helt eller delvis forbydes at placere telte på de i stk. 1 nævnte kyststrækninger. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller nærmere angivne dele af landet.

Byggelinjen ved skove, ferske vande og veje.

§ 47. Der må ikke uden fredningsnævnets tilladelse placeres bygninger, skure, campingvogne og lignende inden for en afstand af

- 1) 300 m fra offentlige skove samt fra private skove på 20 ha eller derover, herunder sammenhængende eller hovedsagelig sammenhængende skovstykker hørende til forskellige skove,
- 2) 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og offentlige vandløb med bundbredde på mindst 4 m og
- 3) 150 m fra de i § 3, stk. 2 a-c, i lov om bestyrelsen af de offentlige veje nævnte hovedlandeveje og landeveje. Er der fastsat byggelinjer i henhold til §§ 40 og 41 i den nævnte lov, regnes de 150 m fra disse linjer.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for

- 1) bestående forsvarsanlæg,
- 2) havneanlæg med tilhørende landarealer,

- 3) bygninger, der er erhvervsøkonomisk nødvendige for landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet, og som ikke anvendes til beboelse,
- 4) områder, hvor der inden den 1. januar 1968 var påbegyndt en væsentlig, lovlig bebyggelse inden for de i stk. 1 nævnte linjer.

Stk. 3. I sager vedrørende bebyggelse m. v. inden for 300 m fra de i stk. 1, nr. 1, nævnte skove skal den pågældende skovejer indkaldes til nævnets møder i overensstemmelse med reglerne i § 14 og have lejlighed til at udtale sig. Bestemmelserne i §§ 15, 16, stk. 2, og § 58, stk. 1, 4 og 5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Ministeren kan bestemme, at reglen i stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne områder. Bestemmelse herom skal bekendtgøres i Statstidende og ét eller flere af de dagblade, der udkommer på egnen.

Stk. 5. Uanset bestemmelsen i stk. 1 kan der på bebyggede ejendomme for en kortere tid placeres enkelte campingvogne i umiddelbar tilknytning til den del af bebyggelsen, som anvendes til beboelse, såfremt vognene ikke udlejes og der ikke svares vederlag for placeringen.

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte regler, hvorefter det helt eller delvis forbydes at placere telte inden for de i stk. 1 nævnte linjer. Bestemmelse herom kan træffes for hele landet eller nærmere angivne dele af landet.

Kap. VII.

Jordfaste fortidsminder.

§ 48. Gravhøje, stengrave, voldsteder, forsvarsanlæg, ruiner og broanlæg, der enten er synlige i terrænet, eller hvorom der er foretaget tinglysning efter § 52, må ikke beskadiges eller ændres, og det areal, hvorpå de er beliggende, må ikke deles ved udstykning, omdeling eller skelforandring uden rigsantikvarens og fredningsnævnets samtykke. Samme beskyttelse har andre fortidsminder, såsom møllekanaler og dæmninger, stenvolde, stenrækker, kanaler, anlæg ved og i søer, åer og helligkilder m. v., såfremt der er foretaget tinglysning efter § 52.

Stk. 2. Bavtastene, helleristnings- og andre kultstene, runestene, kors, milepæle og lignende må ikke ændres eller flyttes uden rigsantikvarens og fredningsnævnets samtykke.

Stk. 3. Fortidsminder på søterritoriet, såsom stengrave, sejlspærringer, havne- og broanlæg, må ikke beskadiges eller ændres uden rigsantikvarens samtykke. Fund af sådanne anlæg skal straks anmeldes til rigsantikvaren.

§ 49. Findes der under et jordarbejde grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal arbejdet standses i det omfang, det berører fortidsmindet. Fundet skal straks anmeldes til rigsantikvaren, og de fundne genstande skal efter anmodning afleveres til denne. Rigsantikvaren meddeler snarest den, der udfører arbejdet, om dette kan fortsætte, eller det skal indstilles, indtil der er foretaget en undersøgelse, eller — såfremt fortidsmindet søges erhvervet i henhold til stk. 3 — indtil spørgsmålet om en erhvervelse er endeligt afgjort. En eventuel undersøgelse skal være afsluttet inden 1 år efter anmeldelsen. Undersøgelsen bekostes af rigsantikvaren. Udføres arbejdet for en offentlig myndighed, afholdes udgifterne dog af denne myndighed.

Stk. 2. Private grundejeres tab ved ikke at kunne fortsætte den hidtidige drift, medens undersøgelsen foretages, eller, hvis fortidsmindet søges erhvervet efter stk. 3, indtil spørgsmålet om en erhvervelse er endeligt afgjort, erstattes af rigsantikvaren. Kan der ikke opnås enighed om erstatningen, fastsættes denne af taksationskommissionen.

Stk. 3. Finder rigsantikvaren, at det pågældende fortidsminde bør bevares på stedet for eftertiden, afgiver han, såfremt en aftale om en anden ordning ikke kan opnås, senest ved undersøgelsens afslutning indstilling til ministeren om erhvervelse af fortidsmindet og eventuelt omkringliggende areal. Erhvervelsen kan eventuelt ske ved ekspropriation efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 4. Rigsantikvaren kan kræve adgang til steder, hvor der foretages jordarbejder, og hvor der kan formodes under arbejdet at fremkomme fund som nævnt i stk. 1, 1. punktum.

§ 50. Beskadiges, ændres eller flyttes et jordfast fortidsminde, kan rigsantikvaren pålægge ejeren og brugeren at genoprette den hidtidige tilstand inden for en rimelig frist, medmindre det godtgøres, at skaden ikke skyldes fejl eller forsømmelse fra disses side. Efterkommes pålægget ikke, kan rigsantikvaren lade arbejdet udføre på ejerens og brugerens bekostning.

§ 51. Rigsantikvaren kan mod forevisning af behørig legitimation kræve adgang til jordfaste fortidsminder og kan lade sådanne fortidsminder undersøge og istandsætte, såfremt dette ikke medfører udgift for ejeren, jfr. dog herved § 50. Rigsantikvaren kan ligeledes kræve adgang til sådanne steder, hvor der kan formodes at være et fortidsminde.

Stk. 2. Finder rigsantikvaren, at der bør sikres offentligheden adgang til et jordfast fortidsminde, afgiver han, såfremt en aftale om en vederlagsfri ordning ikke kan opnås, indstilling til ministeren om erhvervelse af fortidsmindet og eventuelt et omkringliggende areal. Det samme gælder, hvis rigsantikvaren af andre grunde mener, at fortidsmindet bør tilhøre det offentlige.

§ 52. Rigsantikvaren kan begære en meddelelse om tilstedeværelsen af de i § 48 nævnte jordfaste fortidsminder tinglyst på de pågældende ejendomme.

§ 53. Inden for en afstand af 100 m fra de i § 48 nævnte jordfaste fortidsminder, bortset fra kors, milepæle og lignende, må per ikke uden fredningsnævnets tilladelse placeres bygninger, skure, campingvogne og lignende, opstilles master, foretages beplantninger og ændringer i terrænet eller iværksettes foranstaltninger, der i væsentlig grad kan virke skæmmende på fortidsmindet. I skove og plantager, hvor der var bevoksning før den 1. marts 1961, kan nyplantning dog finde sted, men beplantningen skal, medmindre fredningsnævnet tillader andet, holdes i en afstand af mindst 5 m fra fortidsmindets fod. Fredningsnævnet kan ændre grænserne for det i 1. punktum nævnte område, såfremt dets areal ikke forøges. Fredningsnævnet skal, inden det træffer afgørelser efter denne paragraf, indhente udtalelse fra rigsantikvaren.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler, hvorefter det helt eller delvis forbydes at placere telte inden for den i stk. 1, 1. punktum, nævnte linje.

Kap. VIII.

Almenhedens færdsel og ophold.

Strandbredder.

§ 54. Strandbredder og andre kyststrækninger, på hvilke der ikke findes sammenhængende grønsvær eller anden landvegetation, er åbne for almenheden for færdsel til fods samt for kortvarigt ophold og badning. På private ejendomme må ophold og badning dog ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger. På steder, hvor der er ret til ophold og badning, er det tillige tilladt i kortere tid at have en båd uden motor liggende på strandbredden. Færdsel, ophold og badning sker på eget ansvar.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke:

- 1) arealer, der før den 1. januar 1916 var udlagt som have eller inddraget under en erhvervsvirksomhed, der drives på vedkommende ejendom,
- 2) bestående forsvarsanlæg,
- 3) havneanlæg med tilhørende landarealer.

Stk. 3. Strandbredder langs diger, der er anlagt i henhold til digelovgivningen, er kun åbne for almenheden i det omfang, det bestemmes af fredningsnævnet med tilslutning af digebestyrelsen. Udgifter i forbindelse med almenhedens adgang til disse strandbredder refunderes digebestyrelsen med halvdelen af statskassen og halvdelen af det pågældende amtsfond.

Stk. 4. Fredningsnævnet eller for arealer, der ejes eller bruges af staten, ministeren for kulturelle anliggender kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra reglen i stk. 1.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 1 er ikke til hinder for anbringelse af høfder, ålegårde, kreaturhegn og badebroer, når der holdes en passage åben bag om, over eller gennem de pågældende anlæg.

Stk. 6. Alle spørgsmål om udøvelsen af retten til færdsel, ophold og badning afgøres i øvrigt af vedkommende fredningsnævn eller for arealer, der ejes eller bruges af staten, af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 7. Såfremt adgang til stranden er af særlig betydning for almenheden og der ikke i fornødent omfang findes adgangsveje hertil, skal kommunalbestyrelsen efter anmodning fra ministeren for kulturelle anliggender udlægge en offentlig sti efter reglerne i lov om bestyrelsen af de offentlige veje.

Stk. 8. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter de almindelige regler for færdsel og ophold m. v. på de i stk. 1 nævnte arealer. Yderligere regler kan for de i stk. 3 nævnte strandbredder fastsættes af fredningsnævnet med tilslutning af digebestyrelsen og for andre strandbredder af fredningsnævnet efter anmodning af ejeren.

Stk. 9. Bestemmelserne i denne paragraf medfører ingen begrænsninger i den råden over strandbredderne, der tilkommer almenheden på andet retsgrundlag.

Stk. 10. Medfører almenhedens ophold på private arealer som nævnt i stk. 1 væsentlige gener for ejeren, kan han forlange ejendommen overtaget af staten, jfr. dog stk. 12. Overtagelsen sker til en pris, der i mangel af enighed fastsættes af taksationskommissionen.

Stk. 11. Anmodning om overtagelse fremsættes over for ministeren for kulturelle anliggender gennem vedkommende fredningsplanudvalg. Finder ministeren det ikke godt gjort, at der foreligger væsentlige gener, indbringer han dette spørgsmål for overfredningsnævnet til afgørelse.

Stk. 12. Ønsker staten ikke for tiden at overtage ejendommen, giver ministeren ejeren meddelelse herom, og ejeren kan da indtil videre forbyde almenheden ophold på arealet. Staten kan til enhver tid genoptage sagen. Indtil 6 måneder efter, at beslutning herom er meddelt ejeren, kan denne tilkendegive, at han ikke nu ønsker ejendommen overtaget af staten. Almenhedens ophold på arealet kan da ikke længere forbydes. Fremkommer der ingen tilkendegivelse fra ejeren, overtages ejendommen af staten, eventuelt efter ny taksation. Uanset bestemmelserne i 2.-4. pkt. kan ministeren til enhver tid forlange et forbud i henhold til 1. pkt. ophævet, såfremt forholdene er ændret på en sådan måde, at opholdsretten for almenheden ikke længere kan antages at ville medføre væsentlige gener for ejeren. Denne kan kræve spørgs-

målet indbragt for overfredningsnævnet til afgørelse.

Skove.

§ 55. Skove, der tilhører staten, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser, og hvortil der fører offentlig vej eller sti, eller hvortil der i øvrigt er adgang på lovlig måde, er åbne for almenheden for færdsel og ophold efter regler, der fastsættes af landbrugsministeren. I særlige tilfælde kan landbrugsministeren eller for skove, der ikke tilhører staten, vedkommende fredningsnævn tillade, at skoven helt eller delvis lukkes for almenheden.

Stk. 2. Private skove — herunder skove bestående af flere parceller — på 5 ha eller derover, hvortil der fører offentlig vej eller sti, eller hvortil der i øvrigt er adgang på lovlig måde, er åbne for almenheden for færdsel og ophold efter reglerne i stk. 3-5.

Stk. 3. Medmindre ejeren tillader adgang i videre omfang, må

- 1) færdsel kun ske til fods,
- 2) færdsel og ophold kun finde sted på eksisterende veje,
- 3) færdsel og ophold ikke finde sted i tiden fra solnedgang til kl. 7, i månederne november-februar til solopgang,
- 4) ophold ikke finde sted inden for 50 m fra beboelsesbygninger,
- 5) løse hunde ikke medtages.

Stk. 4. Ejeren kan forbyde færdsel og ophold

- 1) på dage, hvor der afholdes jagt,
- 2) i områder, hvor der foregår intensivt skovningsarbejde.

Stk. 5. I særlige tilfælde kan fredningsnævnet tillade, at skoven helt eller delvis lukkes for almenheden. Fredningsnævnet kan endvidere efter anmodning fra ejeren fastsætte særlige regler for færdsel og ophold i skoven.

Stk. 6. Færdsel og ophold i skovene sker på eget ansvar. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke for skovarealer, der er afmærkede som militære anlæg.

Stk. 7. Skovejeren eller dennes repræsentant kan af enhver, som færdes i skoven på anden måde end tilladt, kræve oplysning om den pågældendes navn, stilling og bopæl. Gives oplysningerne ikke, eller forekommer de uantagelige, kan den pågældende føres til nærmeste politimyndighed.

Stk. 8. Medfører almenhedens færdsel og ophold i privat skov væsentlige gener for

ejeren, kan han forlange skoven overtaget af staten. Reglerne i § 54, stk. 10, 2. pkt., og stk. 11-12, finder tilsvarende anvendelse.

Udyrkede arealer.

§ 56. Udyrkede arealer, hvortil der fører offentlig vej eller sti, eller hvortil der i øvrigt er adgang på lovlig måde, er åbne for almenheden for færdsel til føds samt for kortvarigt ophold. Færdsel og ophold sker på eget ansvar. Til privatejede arealer er der, medmindre ejeren bestemmer andet, kun adgang fra kl. 7 til solnedgang, og på sådanne arealer må færdsel og ophold ikke finde sted inden for 150 m fra beboelsesbygninger, medmindre en videregående ret følger af § 54.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke privatejede arealer, der i deres helhed er forsvarligt heget. Fredningsnævnet eller — for arealer, der ejes af det offentlige — vedkommende offentlige myndighed kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra reglen i stk. 1, 1. punktum.

Stk. 3. Medfører almenhedens færdsel og ophold på private udyrkede arealer væsentlige gener for ejeren, kan han forlange de pågældende arealer overtaget af staten. Reglerne i § 54, stk. 10, 2. pkt., og stk. 11-12, finder tilsvarende anvendelse.

Kap. IX.

Friluftsreklamer m. v.

§ 57. Reklamer og propagandaskilte må ikke anbringes i fri luft.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 omfatter ikke

- a) reklamer og propagandaskilte, der opsættes på eller ud til gader, veje og pladser i byer og bymæssige bebyggelser,
- b) reklamer vedrørende næringsdrift eller virksomhed, når reklamen er anbragt i umiddelbar tilknytning til næringsdriften eller virksomheden,
- c) trafikpropagandaskilte, der er godkendt af Rådet for større Færdselssikkerhed,
- d) plakater, der opsættes i forbindelse med folketingsvalg og valg til kommunale eller andre offentlige råd og folkeafstemninger.

Stk. 3. Fredningsnævnet kan tillade anbringelse af reklamer og propagandaskilte på væddeløbsbaner, kaproningsbaner og lignende samt undtagelsesvis i færgéhavne.

Stk. 4. Fredningsnævnet kan forbyde reklamer og propagandaskilte, der er lovlige efter stk. 2 a og b, når de virker dominerende i landskabet eller er synlige over store afstande.

Stk. 5. Vejmyndighederne kan med tilslutning af vedkommende fredningsnævn tillade opstilling af skilte, der alene henviser til en næringsdrifts eller virksomheds beliggenhed.

Stk. 6. Bestemmelserne i denne paragraf om friluftsreklamer finder anvendelse på alle plakater, afbildninger, fritstående skilte, lysreklamer og andre indretninger i reklameøjemed samt bygninger, der kun indeholder udstillings- eller demonstrationslokaler.

Stk. 7. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde tillade optørelse af de i stk. 6 nævnte bygninger.

Kap. X.

Klager m. v.

§ 58. Fredningsnævnets afgørelser i henhold til kapitlerne VI-IX kan indbringes for overfredningsnævnet af

- 1) andrageren
- 2) ejendommens ejer og bruger
- 3) ministeren for kulturelle anliggender
- 4) vedkommende fredningsplanudvalg
- 5) vedkommende amtsråd
- 6) den stedlige kommunalbestyrelse
- 7) anerkendte foreninger og institutioner
- 8) naturfredningsrådet i tilfælde, hvor fredningsnævnet har meddelt tilladelse efter § 46, stk. 6, jfr. § 46, stk. 1, nr. 1.

Stk. 2. Fredningsplanudvalgets afgørelser efter § 43 kan indbringes for ministeren for kulturelle anliggender af de i stk. 1, nr. 1-2 og 5-7, nævnte personer og myndigheder m. v.

Stk. 3. Rigsantikvarens afgørelse i henhold til § 48, herunder om, hvad der falder ind under begrebet jordfaste fortidsminder, og grænserne for dette, kan indbringes for ministeren af de i stk. 1, nr. 1-2 og 4-7, nævnte personer og myndigheder m. v. Rigsantikvarens afgørelse i henhold til § 49,

stk. 1, og § 50 kan indbringes for ministeren af ejendommens ejer og bruger.

Stk. 4. Meddelelse om de i stk. 1-3 omhandlede afgørelser tilsends dem, der efter de nævnte regler kan påklage afgørelsen. Meddelelsen skal indeholde oplysning om adgangen til at indbringe sagen for overfredningsnævnet eller ministeren og fristen for indgivelse af klagen.

Stk. 5. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende. Når der er særlig grund dertil, kan klageinstansen dog tillade sagens indbringelse, selv om begæring herom fremkommer efter udløbet af den nævnte frist, men inden 3 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kap. XI.

Forskellige fredninger.

§ 59. Ministeren for kulturelle anliggender kan ved bekendtgørelse foretage fredning af plante- og dyrearter, bortset fra pattedyr og fugle, i hele landet eller i bestemte områder.

§ 60. På statsejendom og på søterritoriet kan ministeren ved bekendtgørelse foretage fredning til varetægelse af de i § 1 nævnte formål.

§ 61. Ministeren kan erhverve arealer til det offentlige til varetægelse af de i § 1 nævnte formål.

Kap. XII.

Andre bestemmelser.

§ 62. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om tilsyn og pleje med fredede områder.

§ 63. På fremmed ejendom må der ikke uden ejerens tilladelse henkastes eller anbringes affald eller lignende.

§ 64. Betingelser, der knyttes til tilladelser eller godkendelser i henhold til loven eller forskrifter udfærdiget i medfør af loven, er bindende for ejer og indehaver af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår en sådan ret er stiftet. Betingelsen kan tinglyses på ejendommen.

§ 65. Fredningsmyndighederne kan mod forevisning af behørig legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren eller brugeren foretage besigtigelse på vedkommende ejendom.

Stk. 2. Besigtigelsen kan foretages uden tilkaldelse af sagens parter.

Kap. XIII.

Straffe-, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

§ 66. Med bøde straffes den, der:

- 1) overtræder §§ 13, stk. 2, 37, stk. 2, 43, stk. 1, 46, stk. 1 og 5, 47, stk. 1, 48, 49, stk. 1, 53, stk. 1, 57, stk. 1, og 63,
- 2) foretager foranstaltninger i strid med en fredningskendelse,
- 3) tilsidesætter vilkår, der er fastsat i en tilladelse eller godkendelse i henhold til loven eller forskrifter, der er udstedt i medfør af loven eller en fredningskendelse,
- 4) overtræder forbud, der er nedlagt efter § 40 og § 57, stk. 4,
- 5) undlader at efterkomme et påbud udstedt efter § 43, stk. 2,
- 6) hindrer almenhedens ret til færdsel, ophold og badning i henhold til kap. VIII,
- 7) groft eller gentagne gange overtræder bestemmelser i ordensregler fastsat i henhold til loven.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. For overtrædelse, der er begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Stk. 4. Forældelsesfristen for strafansvar for overtrædelse som nævnt i stk. 1, nr. 1-3, bortset fra § 13, stk. 2, og § 63, er 5 år.

§ 67. Den til enhver tid værende ejer af en ejendom er forpligtet til at berigtige retsstridige forhold, medmindre vedkommende myndighed under særlige omstændigheder gør undtagelse herfra.

Stk. 2. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke

efterkommes inden for den i dommen fastsatte frist og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at den pågældende efterkommer påbuddet, kan vedkommende myndighed foretage det fornødne til forholdets berigtigelse på ejerens bekostning.

§ 68. Loven træder i kraft den 1. oktober 1969. Bestemmelserne i §§ 33 og 54, stk. 3, 2. pkt., træder dog i kraft 1. april 1970.

Stk. 2. Følgende love og lovbestemmelser ophæves:

- 1) lov nr. 140 af 7. maj 1937 om naturfredning,
- 2) lov nr. 94 af 7. april 1936 om reservater for pattedyr og fugle,
- 3) § 4, stk. 4, i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme, jfr. lovbekendtgørelse nr. 119 af 10. april 1967.

§ 69. Lov nr. 140 af 7. maj 1937 finder anvendelse på fredningssager, der i henhold til nævnte lovs kap. III er rejst inden den 1. oktober 1969.

Stk. 2. Kendelser om begrænsninger i almenhedens færdsel på strandbredden træffet i henhold til § 23, stk. 3, i lov nr. 140 af 7. maj 1937 bevarer deres gyldighed, indtil fredningsnævnet eller overfredningsnævnet træffer anden bestemmelse.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 221 af 27. maj 1937 om bestemmelser vedrørende almenhedens adgang til de staten, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser tilhørende skove, herunder plantager, forbliver i kraft, indtil der udstedes nye regler i henhold til denne lov.

Stk. 4. Sager om undtagelse fra bestemmelsen i § 25, stk. 1, i lov nr. 140 af 7. maj 1937, der er modtaget i ministeriet for kul-

turelle anliggender inden den 1. oktober 1969, færdigbehandles efter reglerne i § 25, stk. 5, 4. pkt., i den nævnte lov.

Stk. 5. Fredningsplaner, der er bekendtgjort inden denne lovs ikrafttræden, bevarer deres gyldighed og har de i § 37, stk. 2, nævnte retsvirkninger.

Stk. 6. De bekendtgørelser om videnskabelige reservater, der er udstedt i henhold til den hidtidige lovgivning, forbliver i kraft og kan forlænges, indtil de ophæves, eventuelt i forbindelse med, at reservaterne fredes efter denne lovs kapitel III.

§ 70. Med hensyn til gyldigheden af beskikkelser og valg af medlemmer til de i §§ 3-7 nævnte fredningsmyndigheder, der er foretaget i henhold til lov nr. 140 af 7. maj 1937, gælder reglerne i stk. 2-6.

Stk. 2. Beskikkelser og valg af medlemmer til fredningsnævnene bevarer deres gyldighed. Beskikkelserne forlænges indtil 1. oktober 1973.

Stk. 3. Beskikkelser og valg af medlemmer til overfredningsnævnet, der udløber i juni 1969, forlænges indtil 1. oktober 1969.

Stk. 4. Beskikkelse af formand og et medlem af taksationskommissionen, der udløber i juni 1969, forlænges til 1. oktober 1969. Valget af det 3. medlem bevarer sin gyldighed. Nyvalg af dette medlem inden 1. april 1970 sker efter reglerne i § 5 i lov nr. 140 af 7. maj 1937.

Stk. 5. Beskikkelser af medlemmer til fredningsplanudvalgene bevarer deres gyldighed.

Stk. 6. Beskikkelser af medlemmer til naturfredningsrådet, der udløber i juni 1969, forlænges til 1. oktober 1969.

§ 71. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Skytte.

/ Kofoed.